

Pondelok 26. októbra 2020 Milí deviataci!

Pokračujte v opakovaní učiva (Hlásky – delenie, spodobovanie, spoluhl. skupiny, zdvojené spoluhlásky, slabikotvorné spoluhlásky...), teda všetkého, čo ste opakovali v **piatok 23. 10. 2020** úlohami na Edupage. V stredu **28. 10. 2020** Vás budem z tohoto učiva skúšať formou **TESTU na Edupage**, tentoraz to bude **na známky!!!**

Pokyny na dnes:

1. Zapište si poznámky. Pozor, najprv máte podrobnejšie vysvetlenie učiva, to si len prečítajte, do zošitov si zapište len tú časť, ktorá sa začína **Toto si zapiš do zošita...**

2. Naučte sa ich.

3. Urobte cvičenia.

4. Fotky poznámok a cvičení pripojte k mojej správe pod názvom **Pondelok 26. 10. 2020.**

Ďakujem.

Zvukové (prozodické) vlastnosti reči:

- MELÓDIA
- DÔRAZ
- TEMPO REČI
- SILA HLASU
- PRÍZVUK
- PRESTÁVKA (PAUZA)

MELÓDIA – je **vlnenie, stúpanie a klesanie výšky hlasu vo vete.**

- môže byť **STÚPAVÁ** (označujeme ju symbolom $\nearrow$) – iba opytovacia zisťovacia a

KLESAVÁ ($\searrow$) – ostatné typy viet

- určujeme ju podľa typu vety:

a.) Oznamovacia veta – obsahuje **oznam**. Na konci vety píšeme **bodku**. Má **klesavú melódiu**.

Napr. Pôjdeme spolu do školy. $\searrow$ Dnes bude na území Slovenska celodenný mráz. $\searrow$

b.) Opytovacia – obsahuje otázku, na niečo sa pýtame alebo zisťujeme. Na konci vety píšeme **otáznik**.

Opytovacia veta môže byť **zisťovacia** alebo **doplňovacia**.

Zisťovacia (zatvorená)

- stačí na ňu odpovedať **ÁNO/NIE**, prípadne stručný údaj

- **stúpavá melódia** Pôjde starý otec do mesta? (Áno.) $\nearrow$

Bude to také ľahké? (Nie.) $\nearrow$

Čítate radi? (Áno.) $\nearrow$

Páčia sa vám príbehy z prírody? (Nie.) $\nearrow$

Doplňacia/doplňovacia (otvorená)

- **nestačí na ňu odpovedať ÁNO/NIE**, odpoveď má priniesť viac informácií (je viacslóvná)

- často sa začína **opytovacím zámenom** Kto? Čo? Ktorý? Kedy? Ako? Prečo? Kol'ký?...

- **klesavá melódia** Kam pôjde starý otec? (Odpoveď ÁNO, NIE nestačí, na začiatku je opyt. zámeno.) $\searrow$

Aké to bude? $\searrow$

c.) **Rozkazovacia** – obsahuje **rozkaz** alebo **zákaz**. Na konci píšeme **výkričník**.

Má **klesavú melódiu**.

Pod' sem! ↘

Nerob! ↘

d.) **Želacia** – obsahuje **želanie**, aby sa niečo stalo (napr. *Bodaj by to tak bolo.*) alebo nestalo (napr. *Nech len nespadne!*) Na konci píšeme **výkričník** alebo **bodku**.

- **klesavá melódia**

K želacím vetám patria aj : - **POZDRAVY** : *Dobrý deň! Pekný večer! Dobrú noc! Pekné sny!*

- **KLIATBY** : *Bodaj by ťa hus pečená kopla! Keby sa ti to vrátilo!*

V želacích vetách sú **želacie častice**: **bárs/bár, kiežby, aby, žeby, keby, nech, bodaj** .

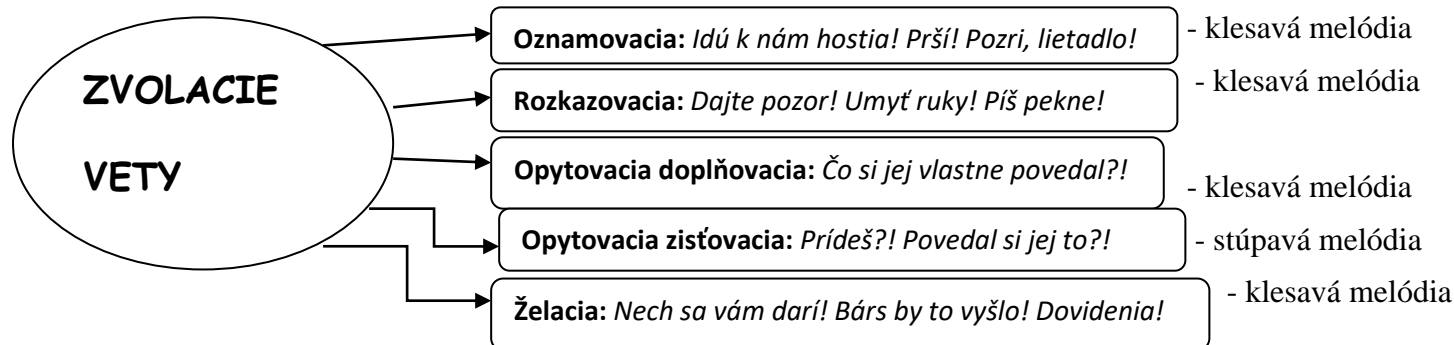
e.) **Zvolacia** – obsahuje **citové pohnutie** (strach, radosť atď.). Na konci zvyčajne píšeme **výkričník**.

Všetky druhy viet (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, želacie) môžu mať formu **ZVOLANIA**.

Podľa toho aj určujeme melódiu danej vety.

Zvolacie vety majú : - **v ústnom prejave** zvýraznenú **intonáciu** (klesanie a stúpanie hlasu),

- **v písomnej podobe** píšeme na konci zvolacej vety **výkričník**.

Toto si zapíš do zošita:

Zvukové (prozodické) vlastnosti reči:

- MELÓDIA
- DÔRAZ
- TEMPO REČI
- SILA HLASU
- PRÍZVUK
- PRESTÁVKA (PAUZA)

VETY podľa OBSAĤU (zámeru hovoriaceho) a ich melódia

MELÓDIA – je **vlnenie, stúpanie a klesanie výšky hlasu vo vete**.

- môže byť **STÚPAVÁ** (označujeme ju symbolom ↗) – iba opytovacia zisťovacia a

KLESAVÁ (↘) – ostatné typy viet

- určujeme ju podľa typu vety:

Typ vety	Obsah	Znamienko na konci	Melódia	Príklad
Oznamovacia	- oznam	bodka	klesavá	Dnes je pekne.
Rozkazovacia	- rozkaz - zákaz	výkričník	klesavá	Sed'! Neskáč!
Želacia	- želanie - pozdrav - kliatba - slová nech, keby, kiežby, bodaj	bodka, výkričník	klesavá	Nech sa ti darí. Dobrý deň! Bodaj by ti jazyk zdrevenel! Keby bol piatok.
Opytovacia	- otázka	otáznik		
- zisťovacia	-stačí odpoveď ÁNO/NIE		stúpavá	Prší?
- dopĺňacia	-nestačí odpoveď ÁNO/NIE -na začiatku môže byť opytovacie zámeno KDE, KTORÝ, AKÝ, ČO, PREČO...		klesavá	Kedy začalo pršať?
Zvolacia - každý typ vety ňou môže byť	- zvolanie	- všetky znamienka (?!.)	stúpavá klesavá (podľa typu vety, ktorú zvoláme)	Idú k nám hostia! Dajte pozor! Čo si jej vlastne povedal?! Prídeš?! Nech sa vám darí!

MELÓDIA VETY

KLESAVÁ

- oznamovacia veta
- rozkazovacia
- želacia
- opytovacia dopĺňacia

STÚPAVÁ

- opytovacia zisťovacia

Rozkazovacia a zvolacia veta - rozdiel

Rozkazovacia veta	Zvolacia veta
- na konci výkričník	- na konci výkričník
- klesavá melódia	- klesavá alebo stúpavá melódia
- obsahuje ROZKAZ, ZÁKAZ	- <u>neobsahuje</u> rozkaz, zákaz
Napr. Píš! Nerozprávaj!	Napr. Už idú! Neuveriteľné!

PRÍZVUK - **zvýraznenie slabiky v slove**. Označujeme ho rovnou vodorovnou čiarou: **no**ha

Hlavný prízvuk je v slovenčine na **1. slabike slova** (**kra**jina, **d'**aleký).

4-slabičné a viacslabičné slová majú aj tzv. **vedľajší prízvuk**.

4-slabičné slovo má prízvuk **na 1.** (hlavný) **a 3. slabike** (vedľajší) (**pre**krásnemu, **ma**ľovali).

5-slabičné slovo má prízvuk **na 1. a 4. slabike** (**naj**múdrejšiemu).

6-slabičné a viacslabičné slová majú prízvuk na **1.,3.,5. ... slabike** (**naj**neskromnejšiemu).

Ak je pred slovom **1-slabičná predložka** prízvuk je zvyčajne na predložke, **vo** vode.

Ak je pred slovom **2- slabičná predložka** prízvuk je na 1. slabike predložky a 1. slabike slova, **po**za školu

Pri určovaní prízvuku postupujeme takto:

1. Slovo rozdelíme na slabiky: *naj-do-ko-na-lej-ší*

2. Spočítame počet slabík: 6

3. Ak má slovo 1 – 3 slabiky, označíme iba hlavný prízvuk.

Ak má slovo 4 a viac slabík, označíme hlavný aj vedľajší prízvuk: *naj-do-ko-na-lej-ší*

Cvičenia:

1. Urči typ vety a melódiu vety, napr. *ozn.* ↘

1.Urč typ vety podľa obsahu. 2. Urč melódiu vety (stúpavá, klesavá).

	Veta	Typ vety	Melódia
1.	Dnes je pekne.		
2.	Poznáš ho?		
3.	Nerozprávaj!		
4.	Dobry deň!		
5.	Mám rád šport.		
6.	Ktorá kniha sa ti páči?		
7.	Dnes je piatok.		
8.	Píš!		
9.	Počúvaj!		
10.	Už prší?		
11.	Ktorú zmrzlinu máš najradšej?		
12.	Keby už bol víkend!		
13.	Chutí mi zmrzlina.		

3. Vyznač hlavný a vedľajší (ak tam je) prízvuk v slovách:

dom

za tebou

za nami

láska

koberec

najpomalší

dokonalejší

najnádhernejšími